

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Milodolčeva cesta št. 1/A
Telefon št. 72

Upravištvu:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 96

Račun kr. pošt. šek. urada
šte. 11.842

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 180 K
mesečno 15
za zased. ozemlje . . 300
za inozemstvo . . . 520

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 2 K
malí oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 1.

Ljubljana, 19. maja.

Gospod Pasič je včeraj podal v konstituenti dve velevažni izjavi.

Povedal je, da se je naša vlada obrnila na vrhovni svet z zahtevo, da nam prizna vsaj oni del slovenske Koroške, ki se je pri plebiscitu po večini izjavil za Jugoslavijo, torej ozemlje južno od Drave. Predsednik vlade je prečital z napelo pozornostjo poslušajoči zbornici to, ki jo je naša vlada dne 26. marca t. l. poslala v Pariz in je poudaril, da se nadeja ugodne rešitve.

Pasičeva izjava je bila sprejeta z burnim odobravanjem. Ves narod je vzame z zadoščenjem na znanje, ne le zato, ker dokazuje, da naša koroška stvar še ni izgubljena, temveč tudi zato, ker je z njo desavuirano vse tisto tajno namigavanje in prikrito, pa tudi javno očitiranje, da se »Beograd« za koroški del našega naroda ne zmeni in da je naše koroške brate prepustil nemili usodi. Kdor ve, koliko strupa se je razneslo po naših krajih radi teh očitaj, mora biti ministrskemu predsedniku hvaležen za jasno besedo.

Ne, Beograd ni pozabil na naš Koročan. Le zavedal se je, da se velike politične akcije ne dajo izvršiti takrat, kadar to smatrajo razni več ali manj dobromisleči navdušeni politiki za potrebno, temveč šele takrat, kadar se pripravi ugodna situacija in so ustvarjeni pogoji, ki dajejo upanje na efekt. Diplomacija je umetnost, katere uspehi je odvisen od uporabe pravega momenta in pravih argumentov.

Po neugodnem izidu koroškega plebiscita se je pri nas zahteval »rekurz« in obtoževalo se je vlado, da ne ovreže izida z dokazi, da je bil potrjen. Danes smemo reči, da je bila ta metoda že v naprej obsojena v neuspehi, ne morda radi tega, ker se niso dale dokazati neštevne sleparije, temveč radi tega, ker je bila to pritožba nantanto proti antanti. Pravi psihološki moment za diplomatsko akcijo pa je nastal v trenutku, ko se je v Avstriji pričelo resno gibanje za priključitev k Nemčiji in ko je gornješlezjska afeta stopila v kritični štadij. Sedaj je mogla naša vlada vreči na tehtnico poleg načela nacionalne pravičnosti argument politične koristnosti, ne le za nas, nego tudi za naše zaveznike.

Z veseljem konstatiramo, da je vlada očividno odločena vztrajati do kraja. Kakor nam poročajo iz Maribora, je dobila naša razmejitvena komisija ukaz, da se pri nadaljevanju razmejitvenega dela postavi na stališče, da gre jugoslovansko - avstrijska meja na Koroškem ne na grebenju planin, temveč ob toku reke Drave.

Z noto naše vlade, s Pasičovo izjavo in konstituenti in z direktivo, ki jo je dobila razmejitvena komisija, je postavljeno koroško vprašanje zopet na dnevni red. Jugoslavija je odločena, da reši pogube vsaj oni del našega koroškega ozemlja, ki se je jasno izjavil za združitev z domovino.

Razmejitvena komisija zahteva Dravo za mejo

Maribor, 19. maja. Jugoslovanska delegacija komisije za razmejitve naše države in Avstrije je predložila danes predsedništvu zavezniške razmejitvene komisije zahtevo, naj se na bivšem koroškem plebiscitnem ozemlju določi kot meja med obema državama reka Drava.

Delavski sindikati zopet dovoljeni

Beograd, 19. maja. (Izv.) Danes dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o vpadih Arnavtov na naše ozemlje. Nato se je obravnavalo vprašanje delavskih sindikatov. Sklenjeno je bilo, da se dovoli obnovitev njihovega delovanja. O tem se izda komunikve, v katerih bo izrecna omejitev, da morajo gasti strokovne organizacije. Končno so se obravnavale nove odredbe finančne narave.

ODHOD REGENTA V PARIZ.

Beograd, 19. maja. (Izv.) V soboto zvečer potuje v Pariz in London prestolonaslednik regent Aleksander. Vrnil se bo najbrž šele po sprejetju ustave.

Glasovanje o državnem imenu

SHS OSTANE. — Dr. TRUMBIČ PROTI SLOVENSKEMU DRŽAVNEMU JEZIKU.

Beograd, 19. maja. (Izv.) Današnje sejo konstituante je otvoril predsednik dr. Ribar ob pol 17. uri. Po formalnostih je predsednik naznanil, da se bo držal strogo reda in da bo smel vsak govornik, ki govori v svojem imenu, govoriti samo pol ure.

Besedo dobi prvi dr. Trumbić, ki izjavlja, da stoji na stališču, naj bo država kraljevina z dinastijo Karađorđević, ki ima velike zasluge za ujedinjenje. Naše edinstvo naj se izraža v imenu države, grba in jezika, ki naj bo istočasno državni jezik. Vkljub temu, da njegovi predlogi ne bi bili sprejeti, bo glasoval za prvi oddelek. Ni dobro ne koristno, če dobi država naziv kraljevina SHS, ker s tem državni poim naslanjama na plemenski idealizem. Predlaga novo državno zastavo, ki naj bo simbol ujedinjenja. Državni jezik naj se imenuje hrvatski ali srbski, slovenski naj se črta.

Za njim govori Aleksa Žujović (radikal) proti imenu Jugoslavija in predlaga ime Srbija. — Momčilo Ivančić (radikal, Proticevec) pravi da je ime Jugoslavija nemškega izvora in predlaga ime Velika Srbija. (Milan Pribičević: »To Vi govoriti v imenu Protica!« — Moskovljević (zemljoradnik) je za ime Jugoslavija. — Vlada Savić (vojvodinski radikal) zahteva ime Srbija.

Resna napetost med Anglijo in Francijo

OGORČENJE FRANCOSKE JAVNOSTI NAD ANGLEŠKIM STALIŠČEM V VPRAŠANJU GORENJE SLEZIJE. — ANGLIJA PREDLAGA RAZVELJAVLJENJE SANKCIJ.

Pariz, 19. maja. (Izv.) Včerajšnjadogodke, ki so se izvršili po glasovanju izjave angleškega ministrskega predsednika Lloyd Georgeja je ogorčenje pariških listov še povečala. Listi se danes celo vprašujejo, ali misli Lloyd George skleniti zvezo z Nemčijo. »Echo de Paris« piše, da je vsled neumevnega postopanja Lloyd George antanta sama v nevarnosti. Ministrski predsednik Briand je izjavil dopisniku »New York Herald«, da je Lloyd Georgeov govor le izliv njegove slabe volje. Sotrudniku »Daily Maila« je dejal Briand, da bo Francija sicer izvedla verzajsko mirovno pogodbo, da se pa ta pogodba ne sme tako razlagati, da bi morala Nemčiji dobiti bogate premogetovine Gorenje Slezije. Poljska pa je onov, kar ostane, Briand si nikakor ne želi spora z Lloyd Georgeom, vendar pa bo v zbornici še enkrat povzel besedo v gornješleškem vprašanju. On si ne želi sestanka z angleškim ministrskim predsednikom, dokler medzavezniška komisija v Opolah ne predloži dokumentov, ki se nanašajo na glasovanje v Gorenji Sleziji in na

Francoski parlament proti Briandu

Pariz, 19. maja. (Izv.) Današnje sejo francoske zbornice so splošno z napetostjo pričakovali. Dvorana in galerije so bile polne. Takoj po otvoritvi ob treh popoldne je stopil posl. Tardieu na govorniško tribuno. Očitil je ministrskemu predsedniku Briandu, da je samovoljno znižal nemško vojno odškodnino, da je odgodil zasedbo Poruhra in da je napram Angliji nadaljeval politiko popustljivosti. Lloyd Georgeja zadnji govor se da razlagati iz Briandove šibkosti.

Po instrukcijah, ki jih je dala francoska vlada svojemu zastopniku v reparacijskem odseku, znašajo francoske zahteve kvečjemu 98, najmanj pa 78 milijard zlatih mark. Dne 28. aprila t. l. se je ta zahteva potem znižala na 68 milijard zlatih mark, ne da bi bila poprej vprašana pristojna oblast za svoje mnenje. Vsi zavezniški so priznali, da je Nemčija dolžna plačati 20 milijard zlatih mark do 1. maja. Briand je ponovno zagrozil, da zagradi Nemčijo za vrat, ako ne bi izpolnila svojih obveznosti, svoje obljube pa ni držal, marveč je dopustil, da so londonski dogovori odgodili to vprašanje.

Tardieu je potem govoril o francosko-angleških odnosih. Dejal je, da je antanta že opetovano imela vojne, da pa se ni porušila. Anglija bo gotovo popu-

radnik) je za ime Jugoslavija. — Vlada Savić (vojvodinski radikal) zahteva ime Srbija.

Po odmoru je bila na predlog prekinjena diskusija in so odpadli govorci.

Laza Marković imenom vlade povdarja, da ni bilo nobenega važnega razloga proti stilizaciji ustavnega odpora.

Po kratki repliki Trumbića priporoča poročevalec Laza Marković predlog ustavnega odbora, nakar sledi glasovanje. O členu 1. se glasuje v dveh odstavkih. Pri glasovanju v drugem odstavku (državno ime) zapustijo poslanci Jugoslovanskega kluba zbornico z vzkliki: »Živela Jugoslavija.« Radikalci odgovarjajo: »Doli jugovina.«

Proti 1. členu ustave o vladnem predlogu glasujejo: klerikalci, zemljoradniki, republikanci in komunisti. Socijalnih demokratov ni v zbornici. Proti členu 2. (grb) glasujejo komunisti in socijalisti, ki so se med tem vrnili. Tudi člen 3. je sprejet z večino glasov.

Tako je 1. oddelek definitivne ustave sprejet z večino glasov v stilizaciji ustavnega odbora.

Goriške volitve italijanska skrb

FAŠISTI ZAHTEVAJO RAZVELJAVLJENJE VOLITEV.

Gorica, 19. maja. (Izv.) Danes zvečer se proglasi izid volitev na Goriškem. Po dosedanjih poročilih so prešli v goriškem volilnem okrožju: Slovenci 30.326, komunisti 10.131, blokisti 4710, socijalisti 4407, klerikalci 2617, republikanci pa 1443 glasov. Z gotovostjo se lahko trdi, da so izvoljeni dr. Wilfan, dr. Podgoršek, Šček in Tuntar, dočim se za peto poslansko mesto še ne more trditi komu pripade.

Gorica, 19. maja. (Izv.) Volilni rezultati z Goriškega navdajajo Itali-

janc z obupom in jezo. Da bi se pred javnostjo v kraljestvu v vsaj deloma opravičili, pošiljajo v časopisje vesti, da so se vršile pri volitvah na Goriškem nepravilnosti vsake vrste. Posebno povdarjajo, da je treba z vso natopčnostjo preiskati postopanje županov, ki so se baje posluževali raznih sredstev, da so onemogočili glasovanje Italijanom. Ne izključeno, povdarja včerajšnji tržaški »Piccolo«, da bi se utegnile v led tega volitve na Goriškem razveljaviti.

Nezaslišna fašistovska nasilja v Istri

FAŠISTI POŽGALI HRVATSKO VAS. — BOMBNI NAPADI NA NAŠE VOLILCE.

Trst, 19. maja. (Izv.) Še vedno prihajajo nova poročila o fašistovskih nasiljih v Istri. Na predvečer volitev so fašisti pridrveli s tovornim avtomobilom v Boljunec. Grozili so volilcem jugoslovanske narodnosti z bombami in drugim orožjem. Nekega kmeta so odvlekli s seboj ter ga telesno težko poškodovali. V Dekanli so organi volilne komisije izvajali nad našimi volilci najstrašnejši pritisk, daso jim onemogočili udeležbo pri volitvah.

V nedeljo dne 15. t. m. so fašisti, katere so prepodili kmetje iz Marežig, zažgali v Čezarjih štiri hiše in ubili enega moža s strelom iz revolverja. V Poreču so na dan volitev poverjenika Jugoslovanske narodne stranke pri volilni komisiji zaprli. Enaka usoda je doletela tudi drugega jugoslovanskega zaupnika.

V soboto pred volitvami so prišli fašisti v Baderno, vdrli v hišo Jugoslavanu Buriča, obliči poslopje z benzinom ter vanj vrgli štiri bombe. Dve sta eksplodirali, nakar je hiša začela goreti. Še pred tem dogodkom so prišli fašisti iz Poreča v vas Pojar pri Sv. Lovreču Pazenatičnem. Zažgali so vas na vseh koncih. Več hiš je zgorelo do tal.

V Volčah so fašisti vrgli v neko hišo, kjer so bili zbrani jugoslovanski volilci bombe, da bi volilce odvrgli od glasovanja. Ranjenih je bilo več ljudi.

Podobne vesti o fašistovskem terorju povsod v Istri še vedno dohajajo. Politično društvo »Edinost« zbira material, da ga predloži na merodajnih mestih.

Fašistovski poraz pri volitvah

SPLOŠNO RAZOČARANJE V ITALIJI. — VLADA V SKRBEH. — PRVI ENERGIČNI NASTOP OBLASTI PROTI FAŠISTOM.

Rim, 19. maja. (Izv.) Kolikor je doslej mogoče ugotoviti, bo sedanja zbornica sestavljena približno takole: 121 socialistov, 13 komunistov, 8 republikancev, 109 klerikalcev, 264 radikalcev, reformistov, liberalcev, nacionalistov in fašistov. K temu je treba prišteti še poslance v novih pokrajinah. Fašistovskih poslancev je izvoljenih 37, torej prav ničlo število v primeri z računi, ki so jih fašisti že vnaprej objavljali.

Rim, 19. maja. (Izv.) Volitve so se iztekle precej drugače nego je pričakovala vlada. Njena večina ostane skoraj tako šibka, kakor v stari zbornici, pridruži se ji lahko kvečjemu še 20 fašistovskih poslancev. Opozicija bo zelo močna, v njej bodo socialisti in komunisti (okoli 160 mandatov) ljudska stranka (106 poslancev) ter jugoslovanski in nemški zastopniki (10 poslancev). Računa se, da se bo vlada najprej začela pogajati z ljudsko stranko, če bi ji pa pri tej izpodletelo, bi se obrnila s posredovanjem na socialiste.

Spričo naravnost poraznih volilnih izidov za socialiste je časopisje začelo ubirati nove sfrune proti opo-

zicijskim strankam, ki so izšle iz volilnega boja nepricačevano močne. Splošno je opažati milejši ton pisanja o socialistih in klerikalcih, ker bo vlada potrebovala eno od teh dveh strank za parlamentarno večino. Fašistovski pogum se je po vsej Italiji znatno skrčil.

Milan, 19. maja. (Izv.) Včeraj zvečer se je precej močna skupina fašistov pripravljala na kazensko ekspedicijo proti komunističnemu krožku v ulici Pavlo Scarpi. Fašisti so svojo namero tudi izvedli, vdrli so v krožkovne prostore in jih opustošili ter naposled poslopje zažgali. Ko so to delo dovršili, so se odstranili. Nekaj ur po dogodku pa sta se predstavila tajniku milanskih fašistov dva policijska agenta ter ga odpeljala na kvesturo. Na kvesturi je bil moč zaslišati ter pridržati v zaporu. Istočasno je dala oblast preiskati sedež fašistovske organizacije ter poslopje zasedla. Fašisti na to dejanje niso reagirali. Dogodek se v vseh krogih živahno komentira, ker je to prvi slučaj, da nastopajo varnostne oblasti proti fašistovski organizaciji.

Začasna uprava južne železnice

Dunaj, 19. maja. Generalno ravnanje južne železnice priobčuje nastopno objavo: Izid posvetovanja, ki se je vršilo na Dunaju od 5. do 12. februarja t. l. glede »Regime Provisoire« so, kakor je znano, že pred dalje časa odobrili madžarska in italijanska vlada, dalje Association Nationale in upravni svet južne železnice. Sedaj je družbi dospelo tudi odobrenje jugoslovanske in avstrijske vlade. Ker se sedaj vsi udeleženi faktorji strinjajo, je »Regime Provisoire« takorekoč aktiviran in sicer z veljavnostjo od 1. januarja 1921. Dokler bo trajal »Regime Provisoire«, čigar doba je določena najmanj do meseca marca 1922, bodo vlade udeleženih držav krile tekoče izdatke podjetja in potrebne investicije, v kolikor ne bodo kriše z denarjem iz blagaja, in sicer vsaka država po eni tretjini.

leznice, ki teko po njenem ozemlju. Na ta način je zagotovljeno samostojno obratovanje južne železnice vsaj v sedanjem obsegu do končnoveljavnosti ureditve glazom saintgermanske in trianonske mirovne pogodbe.

Dne 26. t. m. se bo vrnila seja uprave tega sveta, v kateri se bo sklenilo sklicanje generalne skupščine. Ta generalna skupščina bo sklepala o izpremembah družinskih pravil, ki jih predvideva »Regime Provisoire« in izvedla potrebne volitve v upravni svet. Upravni svet bo obtožal v bodoče iz 26 članov, od katerih bosta po dva člana zastopala širi teritorialno interesirane države, štiri Association Nationale v Parizu, 13 članov pa bo izvoljenih brez ozira na državno pripadnost in bivališče od glavne skupščine.

Z bojišča

Ničerj ustave v načelu, z dvotretjinsko večino odobren! Tako glasi depeša! Vendar predgovodov tega dogodka nikakor ni bila tako priprosta. Pol leta ogorčene borbe celega trinajst milijonskega naroda, prav za prav še mnogo dalje. Mnogo navdušenih govorov, brezkončna debata, deloma dolgočasna deklaracija, duhovita izjava, nja in tudi psovke, niti brez zadržane se ni izvršilo!

Kdor dogodka presoja po njih gloloki vsebini, mora videti, da se je odločevala velika stvar. Gesla iz desetletnega življenja političnih strank, plemenski in verski obziri, odnevalyanske bede, borbe meščanstva za obstanek! V globokino dušje je občutil ves narod, da se mu ustvarja njegova nova usoda. Eni so se krčevito oklepali starega posebnega stanja, drugi brezobzirno podpirali carstvo preteklosti. Vsi so prišli otušo do besede.

Oni, kojiu stališče ni prodrlo, imajo zavest, da je padlo po hrabri borbi ter se tolažijo, da se ni vseh dni konec. Zmagovalci se zavedajo, da stvar ni bila lahka. Vsi pa vemo, da bi si marsikaj drugače želeli, pa je bilo treba popuščati. Bosanski kmečki poslanec je svoj glas oddal z geslom: bolje nekako nego rākako! Korošec, Trumbić in Deržić niti tega svojemu narodu niso privoščili. Položaj se je pa vsekako zelo popravil. Zdaj se ne more več reči, da neka samozvana vlada nekaj vsiljuje, zdaj je govoril narod in kar bo zdaj vlada storila, smatrati se mora po vseh človeških načelih kot izvrševanje ljudske volje. Doslej so se mogli tudi razposajenci izgovarjati s svobodo, v naprej tega ne bomo pripustili. Skrajni čas je že za resno delo na vseh poljih in ogrožali bi bodočnost naroda, če bi ne pozivali k resnosti.

Volji naroda se bo treba zdaj enkrat podrediti; tudi oni, ki se jim niso izpolnile vse nade in sanje, bodo morali to verjeti! To je kurz bližnje bodočnosti!

Če se bijojo bitke med bojnimi četami, posamezni borec seveda ne sme računati na kakšno obzirnost. V tem prijetnem položaju smo tudi posamezni politični borci. Še sami prezremo, da smo zelo angažirani. Predno se pri-

ješ skozi klub in skupščino, imajo poln žep prošelj, pritožb, nujnih protestov. Kdaj naj se vse to opravi, ko je še prebrati težko, kaj šele izposlovati službo, odpust carine, zapora! Delavci imajo svoj osemurni delavnik, uradniki uradne ure, a poslanec, minister v Beogradu? Kot zadnji gostje odhajajo iz hotela, pridirjajo od sej, da po obedu začnejo drugo in pred večerjo tretjo sejo. Ko hočeš končno zanesti žlico juhe k uštem, še ne moreš. Samo pet minut, razložil bi ono znano muno zadovo, oglašal se načelnik deputacije, organizacije. In kdaj opraviš v uradu! In če hočeš one male stvari, ki so prošniku seveda edino važne, kdaj organiziraš urad, urejuješ strajkovne zadeve, izdelas zakonski načrt. Tudi ob polnoči nisi varen pred telefonsko vestjo, da neke vlada veliko razburjenje, če neka stvar ne bo rešena, da vre in da presenečenja niso izključena.

Tako gre stvar naprej in brez posebnega utisa čujemo, da je vojnege ministra zadela kap na potu v urad, da se je nekdo produciral z revolverjem nasproti ministru notranjih zadev, da je mnogo proklinjali finančni minister naglo preminil in zapustil — zadolženo rodbino. Bil je pač bedak, če ni mislil na sebe, pravijo. Razburja se stari Pašić pri svojih 76. letih radi izgubljenih milijonov ministra prehrane, sklicuje seje zaradi Radića, Arnautov, Karlovc pustolovščine in pripravljenosti naše vojske!

Spletke, ki ti jih pripravljajo noč in dan, bogme niso redka stvar. V svoje začudenje čuješ, da te slikajo kot velikega falota, da razočarani pristajši razpuščajo krajevne organizacije, ker se ti in ono ni doseglo, ko sede naši ljudje na vladi v Ljubljani in Beogradu. Take stvari te silijo mnogokrat skeptičnemu razmišljanju, čemu ti vsega tega treba. Ali ko proglasi dr. Ribar s predsedniškega stola, da je vladin načrt ustave sprejet z 227 proti 93 glasom, planeš pokonci in ploskaš in uživaš, kakor če bi bil to edini dogodek. Konec je dvomov. Smatraš, da je narod dobil bitko, in to ti je zadoščenje in plačilo.

Dr. V. Kukovec.

Teror v anektiranem ozemlju

Razmere v anektiranih pokrajinah se razvijajo precej drugače nego so pričakovali optimisti. Po volitvah ni nastopil pričakovani razpeljeni mir, strasti so se šele sedaj razpalile do nepričakovane stopnje. Istra, ki ji po vsej pravici gre pridevek mučenica, je nanovo postala žrtev fašistovskega besa.

V Trstu je isto. Odkar se je ugotovilo število glasov oddanih za Jugoslovansko narodno stranko, so naši bratje v tem mestu še bolj ogroženi kot prej. Na Goriškem nim mogo bolje. Fašisti objublajo, da pridejo na deželo pustozit in požgati, ker so njihove kandidature propadle v korist Jugoslovanov in komunistov Tuntarja.

Jasno je, da postaja neodrešenim bratom življenje pod takimi okolišninami nevarno. Volitve so jim sicer prinesle pet zakonitih zastopnikov, toda ti so sedaj še brez primerne vloje in potrebne moči, da bi mogli zaščititi nadlegovani narod pred barbarizmi nasilij. Treba bo torej pomoči od drugod, kjer ima beseda nekaj veljave.

Na tuje se ne moremo zanašati, da bi se zavzeli za narod, ki je vsled najkrutejše krivice prišel pod tuji jarem. Zavezniki, ki bi primorskemu jugoslo-

vanskemu ljudstvu lahko pomagali, so z Italijo v zvezi in od nje odvisni. Zato ni niti misliti, da bi oni nastopili s primernim opozorilom. Zanje je primorsko vprašanje rešeno z rapalsko pogodbo. Zveza narodov, ki bi bila poliklicana, da v takih slučajih kot se sedaj godé v Primorju posreduje, je brez vpliva in ne more pomagati niti sebi, kaj šele drugim. Preostaja torej samo še eno sredstvo — primeren direkten nastop naše države.

Ta je edina, ki ima v rokali nekaj sredstev, s katerimi bi utegnili pomagati neodrešenim bratom do elementarnih pravic, ki gredo vsakemu državljanu. Naša oficijelna politika mora torej pomisliti, da Italija kljub ponovnim zagotovilom ni do danes ukrenila ničesar, da bi zaščitila jugoslovanski življenj pred nasilji, ki mu strežejo po življenju, po svobodi in po imetju. Mirno je Italija gledala in še gleda, kako gori jugoslovanskemu prebivalstvu streha nad glavo, kako uradi gazijo vse do ločbe mednarodnega prava, kako jim pri tem delu pomagajo organi, ki jih država vzdržuje zato, da skrbijo za mir in red. Te izzivalne italijanske potrepeljivosti ni mogoče prenašati dalje! Ali naj Jugoslavija sama pomaga Sa-

landri do ministrskega predsedstva, da bo razveljavljena rapalska pogodba, naši državci pa napovedana vojna?

Pogajanja z Italijo se ne smejo obnoviti, dokler ne napravi rimska vlada nezakonitemu stanju v Primorju konec, dokler ne da vsakemu posameznemu človeku kar je človekovega, narodu pa pa kar je narodovega!

Primorski komunizem

O primorskem komunizmu se je svoj čas pri nas govorilo, kakor o veliki opasnosti, ki proti našemu narodu v zasadenem ozemlju v gotovo smrtjo. Sedaj, ko so volitve pri kraju in je tudi primorski komunizem pokazal svoje lice v pravi luči, lahko izpregovorimo par besed, kakšen je bil komunizem neodrešenega primorskega ljudstva.

Najlepše se da to povedati s primoro, ki smo jo čuli v duhu volitev neke prekomre preneirte. «Mi smo komunisti», je dejal preprost fant, «toda smo tudi Slovenci. Ko bomo imeli vse pravice kot Slovenci, potem bomo šele glasovali za komunističnega kandidata. Dokler pa nimamo svojih pravic kot narodna manjšina, ne moremo zaupati svoje usode v roke poslanca, o katerem sicer vemo, da je dosleden v svojem gospodarskem programu, ki pa je po narodnosti Italijan. Gotovo je, da bo komunist — Italijan, dajal v vseh vprašanjih prednost Italijanom. Za Slovence se bo vedno brigal šele v drugi vrsti, narodnostno pa jih bo tlačil; zato bom kljub svojemu komunističnemu prepričanju volil jugoslovanskega kandidata, svoje simpatije do komunizma pa bom ohranil za drugič, ko bo treba rešiti kakšno vprašanje gospodarskega značaja».

Komentarja te besede ne potrebujejo dosti. Prepričanja kakor ta fant, je bil ob volitvah jugoslovanski narod v Primorju skoraj enodušno. Izjeme so bile redke. In to nam popolnoma zadošča, da spoznamo stopnjo njegove politične zrelosti. Nezadovoljen z obstoječimi razmerami, se narod v anektiranih krajih instinktivno popolnoma zaveda, da je komunizem izraz povojne psihoze. Zato se mu ne zaupa, temveč ga priznava in akceptira samo v toliko, kolikor je v njem resničnega zdravja. Besede našega primorskega fanta, po političnem mišljenju komunist, bi lahko v mnogih slučajih služile za vzgled tudi jugoslovanskim komunistom, ki se ideji komunizma vdajajo le na slepo in nevede, kam jih ta ideja lahko pripelje, če ji človek ne sledi z razumom ter če se je ne otrese o pravem času.

češko-romunska zveza

Ideja male antante se polagoma krepi in razvija, dasi jo pristajši donavske konfederacije izpodbijajo z vseni mogočimi sredstvi. Lani je v svrhu okrepitve zveze med Jugoslavijo, Češkoslovansko in Rumunijo potoval v Beograd češkoslovanski zunanji minister Beneš. Iz Beograda ga je peljala pot v Bukarešto, kjer pa doždevno ni imel posebne sreče. No, čas zaceli marsikatero rano in zaveže marsikaj, kar je prej bilo prosto; tako se je tudi pred kratkim posrečilo češkoslovanski vladi podpisati pogodbo z Rumunijo. Pogodba je defenzivnega značaja in je v mnogočem podobna pogodbi, ki sta jo lani sklenili Jugoslavija in Češkoslovanska.

Seveda je češko-romunska zveza vzbudila pozornost tudi v velikem svetu, ki pazno zasleduje dogodke v Srednji Evropi. Znan francoski publicist Auguste Gauvain je o tem vprašanju napisal zanimiv komentar, ki ga posnemamo iz pariškega dnevnika «Journal des Débats».

«Zveza, sklenjena med Rumunijo in Češkoslovansko, izvaja Gauvain, je skozinsko defenzivnega značaja. Jugoslavija, Češkoslovanska in Rumunija tvorijo sedaj takozvano malo antanto. Države, včlanjene v tej zvezi, jamčijo za medsebojno varnost in za pomoč v slučaju, da bi bila ena izmed njih napadena. Mala antanta je pripravljena z orožjem v roki braniti teritorialno in politično stanje, ki je nastalo v smislu mirovnih pogodb.

Države male antante so bile, kar se bodočnosti tiče, mnogo dalekovidnejše od velikih zaveznikov. Podpisale so vojaške konvencije, ki določajo, da so dolžne ščititi medsebojno mirovne interese. Kakšen primer je to za člane vrhovnega sveta, kakšna lekcijska priprava famozne donavske konfederacije! Državniki male antante izvrstno vedo, da so njihovi glavni interesi v obnovi Srednje Evrope, ki se mora postaviti na solidno temelje. Prežeti so prepričanja, da morajo države, nastale na ruševinah avstro-ogrske monarhije, biti med seboj trdno zvezane. Zato grade na temeljih zmagane novo stavbo z novim gradivom, medtem ko skušajo propadli zagovorniki donavske konfederacije porušeno stavbo zakrpati s peskom iz razvalin.

Zanimivo je ob tej priliki čuti nasvete in prigovarjanje zapadnjaških habzburgofilov. S pogledi, ki uporno merijo na prošlost, priporočajo kombinacije, ki so bile že v kati zatrite in ki bi v slučaju uspeha zapечатile naš poraz. In ta vrsta ljudi nas obtožuje, da smo balkanizirali Srednjo Evropo, da smo razkosali Avstro-Ogrsko in jo razdelili na mnogo majhnih držav! Toda te države, katerih posebnost je v tem, da so docela neodvisne, imajo iste sovražnike, kot mi ter so izpostavljene istim nevarnostim. Kakor zavezniki, skrbje tudi države male antante za to, da se mirovne pogodbe ohranijo in izvedejo.

Nemška «Mitteleuropa» je imela v bistvu iste cilje kot mala antanta. Razlikovala pa se je po tem, da je hotela celo Srednjo Evropo spraviti pod oblast nemških in madžarskih mogotcev. Mala antanta takim nameram že načelno nasprotuje. Organizira se, in mi ji moremo k temu samo čestitati.

V času, ko se Nemci na vse kriplice skušajo otresti reparacij in si hočejo podvreči celo Gorenjo Slezijsko, je za nas prava uteha, gledati, kako se v Srednji Evropi konsolidirajo države, ki tvorijo povsem naravno obrambo proti germanskim navalom.

Po svetu

— **Pristop Rumunije k mali antanti.** Iz verodostojnih virov poročajo da je romunski zunanji minister Take Jonescu izročil jugoslovanski vladi formalni predlog naj se Rumunija sprejme v malo antanto. Jugoslovanska vlada je izjavila da je pripravljena skleniti defenzivno pogodbo z Rumunijo za slučaj, da bi bila Rumunija napadena od Bolgarije, Madžarske ali Avstrije. Pogodba se tudi formalno sklene v najkrajšem času.

— **Predsednik CSR Masaryk odpuštuje dne 21. maja na Capri na šestdendski oddih.** Potovanje in bivanje v inozemstvu se izvrši v strogem inkognitu. Predsednik se ne sestane z nobe-

nim tujim državljanom, bo pa vršil svoje posle tudi na dopustu. V to svrbo bo urejena redna kurir. služba deloma na aeroplanih s Prago. Potreba, da bi imel predsednik na Češkem namestnika vsled tega odpade.

— **Rumunska vlada proti komunizmu.** Na Binkošti se je vršil v Bukarešti zbor delegatov romunske komunistične stranke. Zbor se je izrekel za pridruženje k moskovski internacionali. Drugi dan je vdrila v dvorano goličija ter je vse delegate acetirala. Vsi so izročeni sodiščem.

— **Kongres češke socialistične (prej narodno-socialne) stranke se je vršil na Binkošti v Pragi.** Za predsednika stranke je bil zopet izvoljen senator Vaelav Kiofač. Kongres je sprejel resolucijo, v kateri naglašajo pripravljenost sodelovanja z državotvornimi strankami v parlamentu, se izreka proti avtonomističnim geslom, pod katerimi se skrivajo čisto sulverzivni načrti, za unitaristično uređitev države z upravno-decentralizacijo po župah. Shoda so se udeležili tudi zastopniki slovenskih narodnih socialistov.

— **Francoski poslanec pri Vatikanu.** Senator Jonnard, ki je med vojno bil vrhovni komisar na Grškem, je imenovan od francoske vlade za poslanca pri Vatikanu. V Rizu odputuje prihodnje dni.

Politične beležke

— **Manifestacije v Cetinju.** Ko so prišla na Cetinje prva poročila, da je dobil ustavni načrt in konstituenti veliko večino, je meščanstvo priredilo veliko manifestacijo. Na glavnem trgu so govorili mnogi govorniki, ki so pozdravljali ta veliki moment, zbor je poslal vladi navdušene brzoglavne pozdrave. Pred divizijskim poveljstvom je narod pozdravljali vojsko in vrhovnega komandanta. — Tudi z drugimi strani Jugoslavije je dobila vlada navdušene pozdrave, v katerih narod pozdravlja vlado, naše državnike in ustavotvorce.

— **Pruski profesor in avtonomija.** Gospod Albina Prepeluh je bral neke razprave hanoveranskega profesorja dr. Göbla, ki pravi, da bi bila Jugoslavija ena najbolj življenja sposobnih držav v iztočni Evropi, ako se Hrvti in Slovenci ne bodo pokorili in vklonili bivši Srbiji. To stališče nemškega profesorja je dr. Prepeluhu nov argument za upravičenost njegove borbe za avtonomijo Slovenije. S takimi citati bi mogli gospodu Prepeluhu postreči iz mnogih revij, ki se tiskajo v Berlinu, na Dunaju, v Budimpešti, Rimu in Sofiji in v vseh teh revijah bi našel gosp. Prepeluh iste argumente, ki jih navaja profesor Göbel. Vsem našim narodnim in državnim nasprotnikom in sovražnikom je edinele od tega, da preprečijo popolno naše narodno in državno ujedinjenje. Žele si plemenskega sovraštva med Srbi in Hrvti, žele si velike Hrvatske in velike Slovenije, ker vedo, da bi lahko potem v vsakem trenutku obracunal s Slovenci kakor s Hrvti. Boje se pa velike, močne in ujedinjene Jugoslavije. Zato so ti Prepeluhovi argumenti toliko klavnejši, kolikor so prozornejši njegovi viri, odkoder črpa svojo modrost.

Domače vesti

Ljubljana, 19. maja.

* **Državni praznik sv. Cirila in Metoda.** V torek dne 21. t. m. se bo obhajal praznik slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda kot državni praznik po običajnem načinu državnih praznikov. V Ljubljani se proslavi praznik tako-le: Ob 10. uri se daruje v tukašnji stolnici sv. Ni-

kolaja slovesna sveta masa z zahvalno pesmijo in z državno himno. Tudi v svetih drugih veroizpovedanj se vrši služba božja z običajnimi obredi. Na solah se ne vrši pot, v državnih in drugih javnih uradih in obratih počiva delo. Po cerkveni slavnosti se vrši vojska

Prosveta

p. **Glasbena Matica.** Koncert hrvatskega zbora Lisinskega se definitivno vrši v torek dne 24. maja 1921 v uniojski dvorani v Ljubljani. Vstopnice za preznemaniti koncert odličnih jugoslovanskih pevcev in bogatega jugoslovanskega sporeda se že prodajajo. Izvajale se bodo samo izvirne jugoslovanske skladbe skladateljev: Konjovića, Plamenca, Josefovića, Lhotke, Lajovića, Zganca, Bajčić, Deva, Zirovnika in Mokranjca.

p. **Koncert hrvatskega pevskega društva «Lisinski».** Pod okriljem naše glasbene Matice priredi pevski zbor «Lisinski» iz Zagreba v torek dne 24. maja v veliki dvorani hotela «Union» koncert s slovesnim vstopom: 1.) Konjovića: Soljanci. a) Dve jabuka, b) Zar tako?, c) Po onom jelom zelenom; Mešani zbori. — 2.) Plamenca: Pjesma od kavanjskega veselja. Zenski zbori. — 3.) Josefović: a) Koseč, b) Zdravo Marija, Lhotka: c) Rum. Moški zbori. — 4.) Konjovića: a) Oj za gorom, b) Osočeni djerdan, c) Vragoljan. Zenski zbori a) spremljevanjem klavirja. — 5.) Lajović: a) Pastirski, b) Kroparji, c) Medved z medom. Mešani zbori. — 6.) Zganec: a) Črne čizme z vankami petami, b) Didid (duda), c) Vu mleki se hmirvam, d) Jedna majka vumira, e) Raca plava po Dravi. Mešani zbori. — 7.) Zganec: a) Ziba haj, Bajčić: b) Je f te jaha, c) Izlezi babo mori, Dev: d) Vagred bratje, e) O Marije in mlinci, Zirovnik:

e) Moj očka ima konjčka dva. Moški zbori. — 8.) Mokranjac: Deseta rukovet. Mešan zbor. Besedilo pesmi se dobi po 8 kron za izvod v predprodaji vstopnic in na večer koncerta pri blagajni. Opozorjamo občinstvo na izredni glasbeni užitek, ki se nam bo nudil in ga vljudo vabimo, da z mnogobrojnim posmetom počasti bratski hrvatski pevski zbor in njegovo odlično kulturno delo.

p. **«Hlahoh» v Zagrebu.** Češki pevec, ki so pustili v Ljubljani tako dober vtis, so dopotovali v Zagreb v nedeljo popoldne. Pripeljali so se na državni kolodvor, kjer so bili od zastopnikov zagrebških prosvetnih društev in od številnega drugega občinstva slavnostno sprejeti. Pričakovala sta jih med drugimi tudi župan Heinzel in armijski poveljnik general Hadžić, ki sta oba pozdravila Čeha s kratkima dobrodošlicama. Večernega banketa v «Sokolu» se je udeležil tudi nadškof dr. Bauer.

p. **Hustriran list «Plamen».** Pravkar je izšla 9. številka tega edinega slovenskega hustriranega lista, ki se je že dohodba udomačil v naši javnosti. Prinaša zanimive slike, med temi sliko doseđanja predsednika drželne vlade za Slovenijo dr. Baltića po risbi prof. S. Santla, štiri slike, ki predočujejo razdeljane mostove na Reki pod režimom D'Annunzia in dve sliki o razdeljanju Narodnega doma pri Sv. Ivanu pri Trstu. Vsebinska je tudi v tej številki izredno bogata. «Plamen» se naroča pri upravi v Ljubljani, Kongresni trg 19 in stane za četrt leta 36 kron, za pol-

leta 72 kron. Novi naročniki lahko dobe še vse že izšle številke.

p. **Melik, Jugoslavija. Zemljepisni pregled I. del.** Pota in cilji 5—620. Izdala in založila Tisk. zadruga v Ljubljani. Cena broširani knjigi na navadnem papirju 42 K, mehko vezani na finem papirju 60 K. — Od prevrata sem smo močno pogrešali knjige, ki bi nas natančno informirale o naši državi v zemljepisnem, narodnostnem in gospodarskem pogledu. Pravkar sta izšli sedaj dve knjigi, ki obravnavata ta poglavja. V srbohrvaščini je je napisal M. Sena, v slovenščini pa A. Melik. Melikova Jugoslavija je obširnejša in popolnejša. Iz nje bodo črpali ne samo učitelji in profesorji, služila bo dobro tudi trgovskim in proizvajalnim krogom, ki morajo našo zemljo dobro poznati, istotako tudi naše ljudi. Za te kroge in za širše občinstvo bodo zlasti dobro služila poglavja o prebivalstvu ter o narodnem gospodarstvu, ki so opisana pregledno, poljudno ter informativno. Knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

p. **Moderna družba in cerkev.** (Izdal konsorcijski «Prosvetno knjižice»). V «Prosvetni knjižici», je izšla za naš čas važna brošura, ki jo je napisal dr. Bartošek. Versko in cerkveno vprašanje se danes pojavljata na programu novih reform. Pisatelj nam podaja v jasnih slikah razpor, ki vladajo med našo novo dobo in okostenelimi cerkvenimi nazori. Vera ni cerkev — nasprotno, cerkev — pogosto

škoduje veri. Moderna družba želi prave vero — ne more pa sprejemati nasilja cerkve, ki nima pravice, da bi vladala nad drugimi. Brošura je pisana poljudno. V nji najdemo mnogo drastičnih dokazov iz cerkvene starejše in novejšje zgodovine. Pisatelj nas uvaja v važna vprašanja naše dobe. Cena 12 K. Naroča se pri upravnosti «Vidovdan» Ljubljana, «Narodni dom», I. nadstropje.

p. **Novi predsednik srbske akademije znanosti.** Prestolonaslednik regent Aleksander je profesorja beogradskega vseučilišča in akademika dr. Jovana Cvijića imenoval za predsednika Srbske kraljeve akademije za triletno dobo 1921. — 1923.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:
Sreda 18. maja: «Navaden človek». Red D.
Sobota 21.: Zaprto.
Četrtek 19.: «Bobrov kožu». Po znižani cenah. Izven.
Petek 20.: Zaprto.
Sobota 21.: «Elga». Red C.
Nedelja 22.: «Mrakov». Izven.
Opera:
Sreda 18.: «Dalibor». Gostovanje g. Julija Betetta. Red E.
Četrtek 19.: «Lepa Vida». Red A.
Petek 20.: «Carmen». Red A.
Nedelja 22.: «Dalibor». Gostovanje g. Julija Betetta. Red B.

Sokolski vestnik

o. **Telovadno društvo «Sokoli» v Ljubljani** ima 29. maja svojo javno telovadbo na prostoru S. K. «Ilirije». Zjutraj ob 8. uri se prične izkušnja: moškega in ženskega narasčaja, članov in članic, popoldan ob pol štiri pa javna telovadba. Spored obsega 11 točk, ki vsebujejo telovadni material za vsesokolski zlet leta 1922 v Ljubljani. Pokazale se bodo po Saveznem tehničnem odboru sestavljene vaje za moški in ženski narščaj ter proste vaje članov in članic, sestavljene po br. 4tr. V. Murniku. Na orodju nastopi več vrst vzorja vrsta pa v visoki bradli. Javni nastop bo zaključilo 16 izbranih telovadič, ki bodo izvajale krasno sestavo «Po jeziku». Zvečer ob osmih se vrši na vrtu «Narodnega doma» in v telovadnici veselica. Pri dopoldanski izkušnji, popoldanskem nastopu in pri večerni veselici sodelujejo celotna godba Dravske divizijske oblasti vod vodstvom g. dr. Čerjaza.

o. **Sokol II. v Ljubljani** priredi v nedeljo dne 22. t. m. svoj pešizlet v kraj čez Orie na Skofljo. Zbiramo se ob eni uri na dve popoldne na Cobjovi trati pred šolo. Odhod točno ob dveh. Udeležba dolžnost. K udeležbi se vabijo tudi člani drugih bratskih sokolskih društev.

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČ! — ALI STE ŽE ČLAN «JUGOSLOVENSKE MATICE»?

SLADKORNI TRG.

Sladkor je eden najvažnejših predmetov v trgovini z živilom. Ker smo se vedno navezani na znaten uvoz sladkorja, bo gotovo zanimivo vedeti, v katero smer se razvijajo sladkorne cene na onih svetovnih trgih, ki zalagajo našo državo. Z njim, oziroma, ki bi mogli priti za naš uvoz v poštev. Sem spadata v prvi vrsti Amerika in Češkoslovaška.

Ameriški sladkorni trg izkazuje v zadnjem času malo prometa. V New Yorku je notiral te dni obdaveni centrifugal (c. f. stroški in prevoznina všteti) 4,89 cts (= 6,60 jugoslovanskih kron po kurzu 135) za ameriški funt (= 453 g). Privatni kabel javlja še nižje cene.

Povod padcu sladkornih cen so bili napadi »Federal Sugar Refined Company, New York« na kubanski prodajni komite, ki je hotel na vse načine umetno vzdržati cene. Kakor znano, je Kuba ena najvažnejših dežel za produkcijo sladkorja. Tam se je konstituiral takozvani kubanski prodajni komite, ki ima svoj sedež v New Yorku. Komite je nameraval s pospešeno prodajo kubanskega sladkorja priti do denarja in pomagati tovarnam, ki so dolžne producentom velike množice sladkorja. Vendar se mu to ni posrečilo, ker so istočasno ponudile Portorico, Peru in San Domingo velike količine sladkorja in povzročile omenjeni padec sladkornih cen.

Na evropskih trziščih vladajo precejšnje diference v sladkornih cenah lanske žetve in bodoče letošnje kampanje. Tako zahtevajo na angleškem terminskem trgu za lanski sladkor za cwt (= 112 funtov ali = 50,7 kg) 28 šilingov (= 756 jugoslovanskih kron po kurzu 540), medtem ko ponujajo kupci za novi sladkor bodoče žetve samo 20 šilingov (= 540 jugoslovanskih kron). Ni dvoma, da se bodo cene starega in novega sladkorja izravnale na škodo dražjemu lanskemu sladkorju.

V Franciji znaša razlika med cenami obojega sladkorja 70 frankov. Na Holandskem ponujajo novi javanski sladkor za okrog 13 holandskih goldinarjev ceneje, nego zahtevajo prodajalci lanskega sladkorja.

Na Češkoslovaškem izkazuje izvozna trgovina majhen promet. Kriva je temu v prvi vrsti nejasna situacija v angleški industriji, ki jo je povzročil zadnji štrajk. Vendar pričakujejo česki eksportni trgovci zvišanje povpraševanja z angleške strani. Cene českega sladkorja so iz raznih vzrokov na mednarodnih trziščih (v Londonu) padle, doma pa za enkrat še ni nobene izpremembe.

Sladkorna letina po Evropi kaže doslej dobro. Posadilo se je sladkorne pese v vseh deželah več, kakor lansko leto. Iz Nemčije javljajo, da se je obdelalo 15 do 20 odstotkov površine več, kakor lani, v Belgiji in Holandiji 10 odstotkov. O Franciji še ni oficijelnih poročil, vendar je gotovo, da je tudi tam več sladkorne pese posejane, kakor lansko leto. Isto velja za Češkoslovaško, kjer se računa prirastek obdelane zemlje na pet odstotkov. Doslej kažejo vsa znamenja, da bomo imeli jeseni cenejši sladkor pod pogojem, da ne bo nepričakovanih elementarnih ali na kakšnih drugih neizgled.

— **Promet bankovcev Narodne banke** SHS je znašal 8. t. m. 3.718.417.505 din. V času od 1. do 8. t. m. se je zmanjšal za 4.065.845 dinarjev.

— **Zamenjava pokvarjenih bankovcev.** Pri generalnem nadzorništvu finančnega ministristva se je osnoval emisijski odsek, ki bo zamenjaval pokvarjene bankovce in nadzoroval cirkulacijo bankovcev v državi. Iz prometa vzeti pokvarjeni bankovci se ne bodo dajali več v promet. Pri državnih blaginjah v Beogradu se bo vršila ta zamenjava v neomejenih količinah.

— **Izmenjava bankovcev v evakuiranih krajih Dalmacije.** Kronske bankovce v evakuiranem delu Dalmacije so vzeli iz prometa. Isto se bo izvršilo v ostalih, nam pripadlih, še neizpraznjenih krajih, ko bodo evakuirani. Potem se bo po skupni vsoti bankovcev določila relacija in izvršila definitivna izmenjava. Skupna vsota doslej iz prometa vzeti bankovcev je znatno manjša, nego se je mislilo.

— **S tržišča v Novem Sadu.** Položaj na novosadskem trzišču se v preteklem tednu ni znatno spremenil. Inozemstvo se sicer zopet nekoliko bolj zanimava za našo korožo, zlasti Nemčija, dočim za drugi naši zitaricami iz inozemstva ni prav nobenega povpraševanja. Temu je kriva silna ameriška in rumunska konkurenca. Vreme je za setve še nadalje ugodno. Cene so neizpremenjene: pšenica 970 do 1000 K, riž 800 do 820 K, ječmen 520 do 540 K, koroza 380 do 400 K, za 100 kg, moka št. 0 14.80 K za kg.

— **Trgovina s poljskimi pridelki od 18. t. m.** Sombor: pšenica 980—1000, koroza 400—420 franko postaja, oves 400—420. Požega: pšenica 1020—1030, koroza 430—435, oves 400—415. Vinokovi: pšenica 1040—1050, koroza 430—440, oves 420—430. Cene v kronah za 100 kg.

— **Čekovni promet minulega meseca** izkazuje pri čekovnih uradih v Ljubljani in Zagrebu ter pri poštni hranilnici v Sarajevu 193.516 vplačil v znesku 940.426,542 kron in 92.263 izplačil v znesku 928.025,385 kron. Skupni denarni promet vseh treh denarnih zavodov je znašal torej 1.868.451,897 kron in je bil za 43 milijonov kron manjši, nego meseca marca. Dasirovno je bil pri zagrebškem čekovnem uradu denarni promet v aprilu za 57 milijonov kron večji, nego v marcu.

— **Nova podjetja.** V Beogradu se je osnovala nova delniška družba »Obnova« za izkoriščanje sirovin, katero financirata veleindustrijalec Oton Graf iz Osjeka in beograjski odvetnik Aleksander Popović. — V Zagrebu se je ustanovila z glavnico 600.000 K »Prva jugoslovanska tvornica zabojev. Delnice znašajo 400 K. Družbo je osnoval znani lektor Srećko Neuberger v zvezi z raznimi drugimi industrijalci. Tvornica bo proizvajala predvsem papirnate škatle in duhanske zavoje. — V Somboru v Bački se je osnovala nova tvornica kož, ki jo vodi kemik Fišer, ki je bil dolga leta ravnatelj enake osješke tvornice.

— **Krapinsko tvornico za izdelovanje pohištva** namerava prevzeti neka velika nemška družba iz Svice, ki bo podjetje znatno povečala in preuredila. Glavnica, ki znaša dosedaj 10 milijonov, se bo povišala na 120 milijonov kron.

— **Tvornica za gradnjo mostov, izdelovanje vagonov itd. v Smederevu** v Srbiji je stavila vladni ponudbo, da je pripravljena na lastne stroške zgraditi most med Smederevom in Banatom. Zahteva je šestodstotne obresti, dokler vlada družbi ne vrne stroškov.

— **Tvornica smodnika v Kamniku** bo na odredbo ministristva za vojno in mornarico oskrbovala odslej rudnike in industrijo na ozemlju območja Dravske divizijske oblasti razen s čim smodnikom tudi z drugimi razstrelili, ki so se morali dosedaj nabavljati v inozemstvu. V Kamniku se izdeluje sedaj razen vseh vrst črnega smodnika troje razstrelil za rudnike, kamenolome itd., in iscer: vrsta I. z močjo želatinskega dinamita: vrsta II. z močjo dinamita: vrsta III. razstrelilo, varno zoper vžigalne pline. Da se v tem oziru osvobodimo inozemske konkurence, se interesi opozarjajo, naj odslej vsa razstrelila, ki jih potrebujejo, naročajo pri kamniški tvornici, kateri naj vselej naznanijo na leto potrebno množico razstrelil po kakovosti in obremenitvenih želje v tem pogledu.

— **Velika tvornica za izdelovanje mila.** Svetovno znano Schichtovo podjetje namerava zgraditi v Borovu pri Vukovaru veliko tvornico mila. V to svrhu se ustanovi posebna akcijska družba z glavnico 400 milijonov kron.

— **Lep uspeh slovenskih konjercev.** Pri dirkah, ki so se vršile 15. in 16. t. m. v Texnu pri Mariboru, so dosegli slovenski konjerci jako lepe uspehe. Znan dirkač Filipič iz Stare nove vasi je dobil s svojo šestletno kobilo »Pino« v ljutomerski dirki prvo častno darilo. Drugi dan dirke je dobil s »Pino« in »Predo« obe prvi darili. Posestnik Bunderl iz Verzeja je dobil prvo darilo pri dvovrpečni dirki. Dohitet ga ni mogel niti grof Janković, ki redi priznava izborne dirake. Dalje so dobili darila sledeči Muropolci: M. Slavič iz Ključarjevcev, Alojzij Slavič iz Banovcev, Anton Slavič iz Grapa, T. Herić in Ivan Zajdel iz Berkovcev, Josip Kirbiš, Bele in Filip Marič.

— **Paša živine v gozdih.** Časopisje je prineslo pred kratkim za gozdne posestnike vznemirljivo vest, da bo vsled odredbe ministristva za gozde in rudnike paša v gozdih, ne oziroma se na lastnika, prosta. Od merodajne strani se nam poroča, da za Slovenijo take naredbe ne bo.

— **Stavbeno vprašanje v Dalmaciji.** Da pospeši gradnjo stanovanjskih poslopij, je izdala dalmatinska vlada podobno naredbo, kakor poverjenstvo za socialno skrb v Ljubljani. Vsaka družba, ki ima več kakor dva milijona dinarjev premoženja, si mora zgraditi lastno poslopje za svoje urade in svoje uradnike.

— **Cirkulacija denarja v Zedinjenih državah.** V Zedinjenih državah je cirkuliralo 1. maja 5.972.627.168 dolarjev. Na enega prebivalca pride 55,40 dolarja.

— **Cene sladkorja.** Kakor smo že opevano poročali je nastala prošle zimo v Ameriki na Kubi težka gospodarska kriza zaradi občutnega padca sladkornih cen. Da se izognejo hujšim gospodarskim posledicam so se pred kratkim vsa več-

parada, po paradi pa v slavnostni procesiji predsedništva deželne vlade svedena poklonitve, kakor je to običajno ob državnih praznikih. Vsi državni uradi in javna oblastva razobesijo na svojih poslopijih državne zastave. Vselej poziva predsedništva deželne vlade za Slovenijo, vabi mestno županstvo vse hišne goste k ljubljanskim, da okrase ta dan tudi svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami.

— **Iz davčne službe.** Za voditelja davčne okrajnega oblastva v Logatcu je imenovan Ivan Schwarz, doslej davčni upravitelj v Kranju. Davčni upravitelj v Celju Franc Žužar je stalno upokojen.

— **Prihod odličnih gostov v Ljubljano.** Jutri, v petek, pripe v Ljubljano iz cele Jugoslavije okrog 250 inženirjev in arhitektov na kongres jugoslovanskih inženirjev in arhitektov. Slavnostni sprejem se vrši na Glavnem kolodveru pri prihodu beograjskega brzovalnika ob 11. uri 45 minut dopoldne. Ljubljansko prebivalstvo bo zastopnike jugoslovanske tehnike gotovo prično pozdravilo. — S českim brzovalnikom ob 17. uri 11 minut pa pripejo v Ljubljano člani najodličnejšega športnega kluba »Slavia«, ki bodo v soboto in nedeljo tekmovali z ljubljanskimi »Iliriji«. Tudi nje bodo Ljubljančani, ki se v polni meri zavedajo važnosti sporta za naše narodno življenje, iskreno dočakali in pozdravili.

— **Logika g. Peska.** G. Pesek, ki je pri torkovi sodni obravnavi zoper bivšega urednika »Jugoslavije« g. Kosovela in zoper novinarsko društvo na celi črti siljeval na prepoved, išče sedaj zavetišča v zavijanjih, ker bi se pred svojo pičlo javnostjo rad rehabilitiral. V ta namen je priobčila »Jugoslavija« v večerjanski izdaji pamflet, naperjen proti g. Kosovelu in novinarskemu društvu. Pamflet je mestoma otročji in nestvaren, da se od kar otipati. Da pa si ne bo g. Pesek domišljal, da mu je, čeprav v pamfletu, dovoljeno poslušati se neresenice, ugotovljeno sledeča dejstva: G. Pesek trdi, da ni on tožil g. Kosovela in novinarskega društva. Res pa je, da je g. Pesek g. Kosovela in novinarsko društvo denunciral državnemu pravdnistvu ter zahteval, da se jih kazensko preganja. Na dan razprave, v torek, 17. t. m. se je g. Pesek pridružil obtožbi kot soobtožitelj, ter potem svojega zastopnika predlagal, da se obtoženci obsodijo. Dalje ponavlja g. Pesek svojo domnevo, da so bile zahteve g. Kosovela po odpravnini neupravičene. Pri tem pa seveda previdno zamolči, da je 18. t. m., torej dan pred objavo pamfleta g. Kosovelu po njegovem pravnem zastopniku drju. Fetiču izplačal celo vsoto zahtevane zakonite odpravnine ter vrha tega še poravnal odvetniške stroške. To se je zgodilo še predno je g. Pesek dobil civilno tožbo g. Kosovela v roke. S tem je g. Pesek sam ovrnil svoje trditve, da g. Kosovel ni bil upravičen zahtevati odpravnine v znesku 9100 kron. — Kar se konfidencialnosti tiče, pripominjamo, da je g. Kosovel pri sodni obravnavi napadel g. Peska, češ, da ga je sumnil konfidencialnosti za JDS., da je pa moral to obrekovanje pred pričami prekriti in obžalovati. G. Kosovel je porabil ta primer samo za to, da točno označi moralno kvalifikacijo g. Peska, ter je svoj namen tudi popolnoma dosegel.

— **Demokratski župan v Šostanju.** V Šostanju na Stajerskem je bil izvoljen za župana demokrat, notar Matko Marinček, za I. svetovalec kovač Soln, za II. trgovca Fran Vrečko, za III. lesni trgovec Matko Zalar in za IV. čevljar Fran Stor, sami demokrati.

— **Volitev župana v Slovenski Bistrici.** Iz Slov. Bistrice nam poročajo 19. maja: Danes se je konstituiral občinski odbor. Za župana je bil izvoljen demokrat trgovec Dane Omerzu, za podžupana Hinko Gril (SLS) za občinske svetovalce pa demokrati Karel Kukovič, dr. Josip Pučnik in Ivan Valant.

— **Iz Spodnje Poljske poročajo:** V naši občini, ki kateri spada tudi Pragersko, je bilo izvoljenih v občinski odbor 8 naprednjakov in 8 socialistov. Pri volitvi župana je žreb odločil za socialista Batiera.

— **Poročil se je odvetnik dr. Ivan Matija Čok** z gldno. Marico Čaharijevo iz ugledne nabrežinske rodbine. Ljubi srečno!

— **Zamenjava 80kronskih bankovcev.** Generalno nadzorništvu finančnega ministristva javlja, da ne bo več reševalo prošnje za zamenjavo 20dinarskih (80kronskih) bankovcev, ker to ne spada v njegovo kompetenco.

— **Iz poštne službe.** S 1. majem so je uvedlo pri poštnem uradu Platinia pri Rakeku dostavljanje poštinih pošilk po selkem pismonoši v sledečih krajih: Laze, Jakovica, Grčarevec in Lipje. Dostavljajo se bo vsak dan razen nedelje.

— **Ustavljen železniški promet na progi Beograd-Niš.** V torek popoldne so je pred Ripanjim predorom na progi Beograd-Niš udrla velika vlak z zemljo v dolžini 50 metrov ter je vsled tega ustavljen ves promet na tej progi.

— **Pri državnem zdravilišču v Rogaski Slatini** je razpisano mesto upravitelja studenčnega obrata. Prošnje za to mesto je vlagati do 26. maja t. l. pri poverjenstvu za javna dela v Ljubljani. Podrobnosti so razvidne iz razpisa v 52. Stev »Uradnega lista« za Slovenijo z dne 13. maja 1921.

— **Pohvalno priznanje.** Deželna vlada za Slovenijo je izrekla šoferju Wolfu iz Krčevine pri Mariboru pohvalo in mu

podarila nagrado, ker je svojčasno rešil življenje nekemu dočku, ki se je potapljaj v mestnem ribniku.

— **Zveza slovenskih pevskih zborov.** Vsi člani, ki so sodelovali pri sprejemu »Hlahola« v Ljubljani, se vlijudo vabijo na sejo, ki se vrši v petek ob 8. uri zvečer v pisarni »Glasbene Matice«. Gre za sprejem pevskega društva »Lisinski« iz Zagreba, ki pride v Ljubljano v torek 21. t. m.

— **»Hlahol« v Zagrebu.** Iz Zagreba nam poročajo, da je »Hlahol« v torek popoldne korporativno obiskal Jugoslovansko akademijo znanosti in umetnosti ter položil lavore v venec na Strossmayerjev kip. Pozdravil je česke brate prvi tajnik akademije, a odgovoril je predsednik dr. Matej, slavec Strossmayerjevo delo za narod. »Hlahol« je zapel pred kipom eno pesem ter si potem ogledal Strossmayerjevo galerijo slik. Pri večernem koncertu je bila velika dvorana Glasbenega zavoda nabito polna. Vlado je veliko navdušenje. Včeraj se je »Hlahol« odpeljal v Beograd.

— **Iz Lattermanovega drevoreda.** Dejavce na južni železnici Janez Plečnik je med gugalnem padel iz gugalnice v Lattermanovem drevoredu in si težko poškodoval levo nogo.

— **K vsemu v trafiko v Sočni ulici.** K drzemu vsemu v trafiko gospe Mrzlikar v Sočni ulici nam še javljajo, da je mlad, kmetsko obleden vlomilec v starosti 20 let, s športno čepico, vlomil okoli 1. ure popoldne v trafiko in odnesel 985 dinarjev.

— **Tatvine koles v Ljubljani.** V zadnjem času so v Ljubljani zopet zelo številne tatvine koles. Tatov policija ne more izslediti. Gotovo so kaki specialisti v tej stroki. Iz večje okrajne bolniške blaginje na Turjaškem trgu, ki je pravi eldorado za tatove koles, je bilo zopet ukradeno 2500 kron vredno kolo znamke »Ideal«. Iz večje sodne palače pa je bilo ukradeno 1500 kron vredno kolo.

— **Zaradi zasramovanja naše države** sta bili obsodeni pred mariborskim sodiščem Ana in Terezija Marko iz Ljutvice v Apaski kotlini na 200 oziroma 500 kron globe.

— **Smrtna kosa.** V Celju je 19. t. m. zjutraj umrl nenadne smrti upokojeni podpolkovnik Herman Krusič, star 61 let. Sel je, kakor običajno, zjutraj na izprehod v mestni vrt, kjer ga je zadela kap, kateri je kmalu podlegel.

Protestna deputacija iz Hrastnika

Danes se je mudila v Ljubljani deputacija iz Hrastnika, da protestira proti razmeram, ki se vedno vladajo v hrastniški kemični tovarni. Na čelu deputacije sta bila predsednik krajevene organizacije JDS šolski ravnatelj Gnuš in predsednik socialno-demokratske krajevene strokovne organizacije kemičnih delavcev v Hrastniku Hinko Jabec. Dne 10. maja se je vršil obični zbor delniške družbe kemične tovarne, ki je bil v ostalem nepravilno sklican. Kapital družbe, razdeljen v 125 akcij, se nahaja po večini v rokah nemških inozemcev Wiltshuigov, Ambrosi-tshev, Burgerjev, Dirmayerjev in drugih, ki so nekdanji vzdrževalci v Hrastniku pravi nemški teroristični režim ter so bili ravno tako hudi germanizatorji, kakor neizprosni izkoriščevalci slovenskega delavstva. Naša država je postavila veliko tovarno pod nadzorstvo. Državni poslovodja pa se je moral boriti za vsako delavsko in narodno pravico, kakor da bi ne bil reprezentant državne moči. Nemški gospodje so proti njemu izmislili vedno nove intrige ter se skušali za vsako ceno oprostiti neprijetnega jim nadzorstva. Organizirali so v tovarni celo bojkot uradnikov proti državnemu nadzorniku! Dolgo niso hoteli o nacionalizaciji podjetja ničesar slišati. Končno so se odločili, da pripuste tudi nekaj Slovencev. Toda kako se naj ta nacionalizacija, kateri je bil namenjen občni zbor kemične tovarne, izvrši? Gospodje nameravajo izdati še 125 delnic, od katerih jih 60 prepustijo Slovincem! Premoč inozemskega nemškega kapitala postane na ta način še večja. Zato pa so gospodje zaključili, da ostane vsa uradništvo, med katerim se nahajajo državni in narodni ter delavstvu podjetja naravnost strupeno sovražni elementi, na svojem mestu! Kakšna je ta gospoda, je razvidno iz dejstva, da se nahajajo Burgerji in tovariši v kazenski preiskavi radi zločina javnega nasilstva po § 104, srb. kaz. zak., ker so odkrito grozili delavstvu, da pride sedaj čas masčevanja! Državno pravdnistvo je proti upravnim svetnikom in nekaterim uradnikom že dvignilo obtožbo. Ko se je po Hrastniku raznesla vest, da ni izključeno, da vlada nasede prebrisanim mogotcem kemične tovarne, je nastalo splošno razburjenje. Zastopniki JDS, JSDS in NSS so se združili k skupni akciji in vsa narodna društva so sestavila spomenico, v kateri opozarjajo vlado na nedogledne posledice še nadaljnjega popuščanja. Deputacija, ki se je danes mudila v Ljubljani, je konferirala z raznimi politiki in je izročila spomenico deželni vladi. Upamo, da stori vlada v najkrajšem času energične korake. Skrajni čas je že, da se napravi konec terorizmu kemičnih mogotcev v Hrastniku.

ja gospodarska podjetja na Kubi zrušila ter ustanovila sanacijsko podjetje z 2 milj. dolarjev. To podjetje ima namen podpirati prodiranje, ki bi prišli vsled znižanih sladkornih cen v težkoče. Na ta način se hoče omogočiti sladkornim producentom, kila jim ni potreba oddati sladkorja za vsako ceno. Kubanska akcija more seveda ako se obnese, vplivati na cene sladkorja tudi na svetovnem trgu.

Borza 19. maja

Zagreb, devize: Berlin 217 — 220, Rim 702 — 708, New York 123 — 124, Pariz 1080 — 1090, Praga 191 — 193, Švica 2325, Dunaj 2125 — 2150, London 500 — 505, Budimpešta 59 — 60, Valute: dolar 122,55 — 122,75, avstr. krone 23,50 — 24, rublji 55 — 58, češke krone 192, funti 500, napoleondori 435 — 438, marke 218 — 220, lire 680 — 690. Blagovna borza: koroza 455 — 465, moka nularica brez vreče 1535, moka za kuhlo 1435, vse franko Zagreb; ječmena kaša št. 10 paritet Zagreb 1000.

	denar	blag
Hrvatska eskomptna banka	620	635
Ljubljanska kreditna banka	900	
Jugoslovanska banka	470	478
Slavonia		895
Trgovsko-obrtna banka	360	370
Jadranska banka	1980	1990
Praštrediona	9900	10000
Rečka pučka banka	415	420
Banka Brod na Savi	440	450
Gutman	1240	1250
Narodna banka	580	600
Srpska banka	500	
Dubrovačko parobrodno dr.	5200	
Eksplotacija drva	1700	
Slovenska eskomptna banka	515	
Narodna šumska industrija	600	675
Banka za Primorje	330	
Ljublj. strojne tov. in liv.	830	

Beograd, valute: dolar 31 — 31,15, franki 264 — 266, lire 172 — 173, leji 56 — 56,50, levi 41 — 41,50, marke 55 — 55,50, napoleondori 108 — 110. Devize: London 128 — 128,50, Pariz 267 — 270, Zeneva 580 — 585, Solun 190 — 195, Praga 48 — 48,25, Dunaj 5,94 — 5,95, Milan 175 — 176. Efekti: Narodna banka SHS. 2860 — 2920.

Berlin, devize: Italija 337,65 — 338,35, London 241 — 241,50, New York 60,055 — 60,195, Pariz 529,45 — 530,55, Švica 1091,40 — 1093,60, Dunaj 15,355 — 15,395, Praga 88,65, Budimpešta 28,57.

Curih, devize: Berlin 9,35, New York 555, London 22,27, Pariz 48,20, Milan 31,20, Praga 1,40, Budimpešta 2,70, Zagreb 4,60, Bukarešta 9,80, Varšava 0,65, Dunaj 1,45, avstr. žig. krone 1,04.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 metra nad morjem

Dan	Gas opazovanja	Slanje poročila	Prejemanje poročila	Veljavi	Nebo	Vegetacija
19. maj	7. uri 737-2 21. uri 730-0	13-50 36-1	13-50 36-1	13-50 36-1	13-50 36-1	13-50 36-1

Srednja vernalna temperatura 20,0, normalna 14,5
Vremenska napoved: toplo lipo vreme.
Solnce vzhaja ob 4:20 zahaja ob 19:33

Zenski vestnik

— **Socialno-gospodarsko in kulturno žensko društvo v Ljubljani** naznanja svojim članicam, da so uradne ure vsake torek in petek od pol 6. do 7. popoldne v Florjanski ulici št. 27/1, levo. V tem času dobe vse članice informacije. Opozarjamo tudi vse članice bivše »Sloga«, da zamenjajo svoje lanske izkaznice za nove, da bodo tako deležne vseh prejšnjih ugodnosti. Ročne seje odbora so vsako drugo in četrto sredo v mesecu ob pol šestih v istih prostorih. Seje se lahko udeležujejo vse društvene članice s posvetovalnim glasom. Vabimo vse, ki se niso članice, da pristopijo k društvu, katerega namen je, da prično smoteno žensko gibanje med Slovenkami in sicer v najožjem stiku s Srbkinjami, s katerimi je stopilo društvo že v zvezo. — Odbor.

— **Narodni ženski Savez kraljevine SHS**, bo imel letos 1. 2. in 3. septembra svojo glavno skupščino v Ljubljani. V Narodnem ženskem Savezu je združenih okoli 200 ženskih organizacij naše države, zato je pričakovati, da bo udeležba na skupščini velika. Predpriprave za ljubljansko skupščino so že v teku in osnoval se je v ta namen iz zastopnic vseh ljubljanskih ženskih društev glavni odbor, katerega predsednica je gospe Franja dr. Tavčarjeva, prodprsednica sta gospe dr. Pogačnikova in dr. Jerjavova. Postavljenih je več odsekov, katerih naloga je, da preskrbe gostom stanovanja, da pripravijo dostojen sprejem Srbkinjam in Hrvatcem, da poskrbe denarna sredstva itd. Prebivalstvo mesta Ljubljane prosimo, da bi tem odsekom v vsakem oziru pomagalo pri njih težavnem poslu, ker ni lahka stvar preskrbeti za najmanj 500 oseb vse tako, da bodo imeli gostje najlepši vtis o gostoljubnosti Slovencev.

— **VEČJA OD NASILJA SOVRAŽNIKA, BODI NAŠA POŽRTVOVALNOST ZA TRPEČE BRATE!**

Lasnik in izdajatelj

Konzorcij »Jutra«.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Sport in turistika

«SLAVIJA»

Za «Hlabolom» prihaja k nam reprezentančni češki sportni klub «Slavija». Kdor je živel v Pragi, ve, kaj pomeni «Slavija» v češkem sportnem svetu. Bili so tudi na Češkem časi, kakor so deloma še dandanes pri nas, ko se je smatral sport za nekaj «luksusa», ki si ga mali narodi ne morejo oz. ne smejo privoščiti, ker je treba vse sile zbrati na narodnem, kulturnem in gospodarskem polju. Zato se je mislilo, da sport lahko goje Angleži, Amerikanci, Francozi, Nemci in drugi veliki narodi, ki imajo svoje države, ki so bogate in imajo dovolj ljudi, ki imajo sredstva in čas za sport. Za nas — so mislili — je to potrat narodnih sil.

Toda čas je premagal te predsodke. Pokazalo se je, da morajo mali narodi tudi na tem polju tekmovali z velikimi. Čehi so se dolgo sklicevali na svoje sokolstvo, češ da drugi narodi ne morejo nič podobnega pokazati — toda sprevidele so, da je sport tako važen del modernega kulturnega življenja, da je tudi v tem oziru treba stopiti na nova pota.

Tako je začela pred 25 leti «Slavija» svoje delo: organizirala je češki sport in se je pripravljala za svetovno tekmo. Češka vstopnica in smisel za disciplino sta kmalu pokazala tudi svoje uspehe. V «Slaviji» je vzrasla prva «majstorica», ki je bila zmorna tekmovali s svetovnimi klubi. Leta 1905. je «Slavija» po dobri pripravi odšla na turnejo v Anglijo, Svico in Francijo. Vrnila se je z lepimi uspehi in opozorila svet na češki sport. Bilo je težko priložiti slavo češkemu imenu, — ker ga je tužina zamenjavala z avstrijskim. Mednarodne sportne organizacije dolgo niso hotele priznati druge razdelitve kakor po državah. Čehi so se borili za svoje ime in v tej borbi so zmagali.

«Slavija» je v letih 1908—19 dosegla svoj vrhunec. Zmagovala je povsod, kjer je nastopala. In sli je po celi Evropi. Ako v svetovni vojni češka ime v tujini ni bilo tako neznano, kakor našo, je to v marsičem — zaslugi «Slavije». Nastali so okoli «Slavije» novi klubi, sport se je razvil pri Čehih do velike stopnje popolnosti. «Slavija» je ohranila svoje osrednje stališče. Letošnje leto ji je prineslo novih zmag. Premagala je dunajsko «Atletiko» in pred tednom je v Kodanju zmagala nad Danci. Danes je «Slavija» med prvimi evropskimi moštv.

Poset odličnega češkega kluba «vzbuja prijeten spomin». L. 1912. je bila naša «Ilirija» šele v neznatnih začetkih. «Slavija» — takrat že svetovnoznana

— se je kljub temu ustavila v Ljubljani in igrala z «Ilirijo». Seveda z velikim uspehom — (14:0), a priznala je, da bo «Ilirija» dobro moštvo. Po 10 letih se bo videl pravi napredek. Zato je poset «Slavije» izredno važen za naš sport. Po uspehih bomo videli, koliko smo zrastle. Naši igralci se bodo imeli pri liko meriti s prvotnim evropskim moštvom. Težak bo njihov boj, a zato tem bolj časten in tudi — koristen.

Ni treba šele povdarjati, da hosta nudili sobotna in nedeljska tekma izreden užitek ne le običajnim gledalcem nogometnih iger, ampak tudi najširšemu občinstvu. Saj je «Slavija» svetovno znana po svojem premišljenem, finem, ali kakor so povdarjali o priliki dunajskih tekem dunajski listi, naravnost znanstveno zasnovanem igranju. Moštvo «Slavije» tvorijo večinoma akademiki in se odlikuje po «žentel-menski» igri. Ze pred sedmimi leti, ko je bil ljubljanski sport še v povojih in so bili le redko zasejani oni, ki so videli v njem več od samo zabave in igrarice, je prisostvovalo tekmi med «Slavijo» in «Ilirijo» več tisoč ljudi. Sedaj jih bo brezdvomno še mnogo več.

Prvake čeških nogometašev prav srčno pozdravljamo v naši sredi.

Prihod čeških sportnikov je v petek ob 17. uri 11 min. na južni kolodvor, kjer jih dočakajo in pozdravijo ljubljanski tovariši. — Tekmi se vršita v soboto in nedeljo na sportnem prostoru «Ilirije» v Šiški pred državnim kolodvorom: zvečer vsakokrat ob 17. uri 30 minut. — Predprodaja vstopnic v drogeriji Kane. Zidovska ulica.

st Slavija, Praga: Ilirija. Predprodaja vstopnic se prične v četrtek in sicer za sedeže v drogeriji Kane, za stojišča v trgovini Pevalek, Zidovska ulica. Cene: numerirani sedeži I. vrste 10 dinarjev, II. vrste 8 din., stojišča 3 din., dijaške in članske vstopnice 2 dinarja. Pričetek tekem v soboto kot v nedeljo ob pol 18. uri.

st Nogometne tekme v Sarajevu. Na Binkosti je gostoval v Sarajevu zagrebški Gradjanski S. K., ki je tekmoval s sarajevskim Sportnim klubom. Tekma je potekla v nedeljo 5:1, v ponedeljek 5:0 v korist Zagrebčanov. Obe tekni sta bili izborno obiskani. Gradjanski potuje iz Sarajeva v Dalmacijo, kjer bo tekmoval z «Jugom» in «Hajdukom».

st Slovanski planinski svet. Na binkoštno nedeljo se je vršila v posvetovalnici mestnega magistrata ljubljanskega anketa zastopnikov jugoslovanskih in češkoslovanskih planinskih društev zaradi zbiranja teh društev in ustanovitve enotne slovanske planinske zveze. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik Sloven-

skega planinskega društva dr. Fran Tominešek, ki je v svojem nagovoru začel pomen zborovanja. Delegat Kluba češkoslovanskih turistov je poročal o razmerah pri češkoslovanski planinski organizaciji. Glavna naloga bodoče zveze z jugoslovanskimi planinskimi društvi bo, da so ustvarijo čim najtežnejši stiki. Poskrbi naj se za to, da bodo imeli češkoslovanski in jugoslovanski turisti povsod iste ugodnosti, ustvari naj se skupna vrhovna in stanica in enoten list za oba naroda. Dijaki naj imajo povsod enake ugodnosti, planinstvo se naj sploh uredi po istih temeljnih načelih. Po daljši debati so se sklenile osnovati «Slovanski planinski svet». Ki naj bi bil sestavljen iz šestih češkoslovanskih in šestih jugoslovanskih delegatov. Slovensko planinsko društvo je prevzelo nalogo, da stori vse potrebno, da se čim prej osnuje ta svet. Razpravljalo se je o razpisi na tem, da se ustvari čim najtežnejše zveze med planinskimi društvi naše kraljevine. Po nasvetu zastopnika ministrstva za trgovino, dr. Žizka, je bil končno izvoljen pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da pripravi vse potrebno za ustanovitev skupnega vrhovnega planinskega foruma v naši državi. Dr. Krajcar je končno predlagal, da bodi do ustanovitve centralnega glasila «skupno planinsko glasilo» «Planinski vestnik», ki ga izdaja slovensko planinsko društvo, kar je bilo tudi sprejeto.

st Izletnike in turiste na Golico se opozarja, da si je restavracija «Planina» pri Sv. Križu uredila prenočišča in je s tem ustrezno oskrbljena, ki prihajajo z večernim vlakom na Jesenice. Pot do Planine ni naporna in je vsekakor prijetnejše prenočiti v svežem gorskem zraku kot v dimastih Jesenicah. Za osiguranje prenočišča se priporoča sporočiti po dopisnici na naslov: «Restavracija Planina», Sv. Križ nad Jesenicami.

st Goriška podružnica S. P. D. vabi svoje člane na sestanek, 20. t. m. ob 20. uri v klubovo soto kavarne «Zvezda», kjer bo poročal predsednik o sklepih jugoslovanskih in češkoslovanskih turistovskih društev. Vsakega planinca bo zanimalo zvedeti, da se hoče tudi v planinstvu uvesti enotnost med vsemi slovanskimi državami. — Odbor.

st Članom Slovenskega lovškega društva je dala komanda dravske divizijske oblasti vsak drugi četrtek v mesecu od 2. ure popoldne dalje na razpolago vojaško strelišče pod Golovcem. Streljati se sme le s kroglo. Prvo streljanje dne 19. t. m. Člani se vabijo k obilni udeležbi! — Odbor.

st Jugoslovanski šahovski mojster profesor dr. Vidmar bo, kakor poročajo angleški listi, povabljen na svetovni šahovski turnir, ki se vrši v decembru v Havani. Na turnir bo pozvani poleg svetovnih mojstrov Cablanca in Laskerja še 12 drugih najodličnejših šahistov sveta.

Hugh Conway:

Iz teme v luč

Roman.

Akoravno se ji je dozdevalo, kakor da bi bil brat stoprav prejšnji dan umrl, ko se ji je privrnil povrniti razum, sem bil prepričan, da je čez nekaj časa razumela, da so leta minula izza tiste usodepolne noči. Ta leta so ji bila zvrta v meglo, so se ji dozdevala kakor sanje. Skušala si jih je priklicati zopet v spomin, počeni takoj s prvimi, in ni mi treba omenjati, s kakšno naglostjo sem ji bil na pomoč.

Z nekim medsebojnim sporazumljenjem sva se ogibala bodočnosti, o preteklosti pa, to je, o vsej preteklosti, ki se mene ni dotikala, sva obširno govorila. Zda se je dodobra spominjala na vse doživljaje svojih prejšnjih let, se zavedala vsega do onega trenutka, ko ji je bil brat zaboden — za tem pa je nastopila omračenost; in ko se je iz te prebudila, se je znašla v tuji sobi, bolna in v oskrbi tuje strežnice.

Več dni je minulo, predno me je Pavlina vprašala, kakšno vlogo sem igral v njenem omračenem življenju. Neki večer sva stala na vrhu močno gozdnatega hriba, odkjer sva ravno še mogla videti nekoliko morja, ki ga je rdečilo zahajajoče sonce. Nekaj časa sva bila obadva tiha, in kdo more reči, da najine misli niso bile v večjem soglasju kakor vse besede, ki sva jih govorila tekom vsega čudnega, negotovega razmerja. Zrl sem proti zapadnemu nebu, dokler sijajni žar ni pričel bledeti, ko pa sem se nato ozrl po svoji tovarišici, sem opazil, da so njene črne oči z malone mučno resnostjo strmele v mene.

«Povejte mi», je rekla, «povejte mi, kaj pa najdem, kadar se mi povrne oni izgubljeni čas?»

Ko je to govorila, se je igrala s poročnim prstanom. Se vedno ga je nosila in onega z dijamantom, ki sem ga ji nataknil nad njim. Ni me pa dozdaj še vprašala, kako pride na njeno roko.

«Ali meni, Pavlina», sem vprašal, «da se povrne?»

«Upam, da — ali, čak; ali naj bi upala? Povejte mi, ali mi prinese veselje ali žalost?»

«Kdo more to reči — to dvojce se vedno pomešava».

59

Vzdihnila je ter uprla oči v tla. Zda se je zopet vzrla v mene.

«Povejte mi», je rekla, «kako in kdaj ste stopili v moje življenje — kako to, da sem sanjala o vas?»

«Tolikokrat si me videla, ko si bila bolna?»

«Kako to, da sem se prebudila in našla vašo staro služabnico pri sebi?»

«Tvoj stric te mi je izročil v varstvo. Obljubil sem mu, da čuvam nad teboj za časa njegove odsotnosti».

«In on se nikdar več ne vrne. Kaznovan je za svoj zločin — ker je bil poleg, ko so umorili reveža».

Pritisnila je roke ob oči, kakor da bi jih zaprla pred vidom.

«Pavlina» sem rekel, želeč zaslediti tek njenih misli, «povej mi, kako si me videla v sanjah, kaj se ti je sanjalo o meni?»

Stresla se je. «Sanjalo se mi je, da ste stali poleg mene — v ravno isti sobi — in da ste videli oni strašni čin. In vendar sem vedela, da ni moglo biti tako».

«In potem?»

«Sem še večkrat videla vaš obraz — vedno je potoval in potoval skozi oblake. Videla sem, kako so se vam ustnice premikale, kakor da bi mi rekli: Jaz grem na pot, da izvem resnico — in tako sem potrpežljivo čakala, dokler se niste povrnil».

«Ali se ti poprej nikoli ni sanjalo o meni?»

Mračilo se je. Bil sem negotov, ali so bile zatemnjujoče sence drevja, vsled katerih so ji bila lica videti temnejša, al je bila rdečca. Srce mi je blazno utripalo.

«Ne morem povedati! Ne vem! Ne vprašajte me!» je rekla preplašeno. Nato pa se je obrnila.

«Mračilo se in hladno postaja. Pojdva v hišo».

Šel sem za njo. Tako zelo sem se bil že privadil prebiti večer z njo, da nisem niti čakal, da bi me povabila. Po navadi sva igrala in pela skupaj uro, dve. Prva želja, ki jo je Pavlina po okrevanju izrekla, je bil glasovir. Ker je menila, da je bogata dedinja, se ni pomišljala zahtevati, kar si je želela, in ker sem naročil Priscili, da naj ne štedi nobenega denarja za njeno udobnost, so dobili glasovir iz najbližjega mesta.

(Dalje prihodnjič)

Furnir (žagan). Tovarna furnirja, žaga in trgovina z lesom, Podrečje, p. Domžale. 768 20-4

Fini slonokoščeni izdelki M. Bartl. Gledališka ulica 7/III, Ljubljana. 831 9-3

Na boljše hrano se sprejme vošč. spodob. Natančno pojasnila se dobje v Anončni ekspediji. Al. Metelč, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 886

Popravila damskih, moških in otroških starinikov, finih belih in drugih, po zelo znižanih cenah sprejema Jela Stemberger, Dunajska cesta št. 9 (drugo dvorišče). 835 2-2

2 elegantna avtomobila osebna se prodasta po ugodni ceni: Čopova cesta št. 10 na dvorišču v garaži med 11. in 12. uro dop. in med 5. in 6. uro pop.

Amerikansko strojno olje. Olje, lahko, za vretena; olje za transmisije; olje, strojno za poljedelske stroje; olje, strojno za težke stroje; olje za avtomobile, lahko; olje, izredno težko; olje za cilindre; olje proti prahu. 57 104-78. Glavna zaloga: Medic, Rakovec & Zankl, d. z. o. z. prej A. Zankl novi sinovi.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Prvovrstna BRIVNICA za gospode in dame. z zalogo in pohištveno opremo (dve sobi in kuhinja) 837 2-1 se takoj proti gotovini prodaja. Ponudbe pod „Brivnica“ na upravo „Jutra“.

Čevlji vseh vrst, moški, ženski in otroški, se dobe po najnižjih dnevnikih cenah pri znani trdki ALEKSANDER OBLAT, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 28. Izpešili so po povzpetje po vsem kraljestvu. 661 26-7

Prah zoper mrčes (proti muham in bolham)

100 škatlic za pršenje (Spritzkarton) K 350—. Sprejmejo se zastopniki. „HERBA“, z. s. o. i., Zagreb.

Dražbeni oklic.

Na predlog Ivane Kowald, roj. Svetic, Barbare Svetic in Marije Kacin, roj. Svetic, bo

dne 23. maja 1921. ob 9. uri na licu mesta v veži hiše št. 53, Sv. Petra nasip

prostovoljna dražba hiš

št. 54 na Sv. Petra cesti in št. 53 na Sv. Petra nasipu, vpisanih pod vlož št. 130 k. o. šentpetrsko predmestje I. del, vsled dovolitve okrajnega sodišča v Ljubljani I z dne 26. aprila 1921., P I 246/3/201. — Pri-tiklin ni.

Izključna cena znaša 150.000 K in se pod isto ne prodaja. Vadija je položiti 15.000 K v gotovini ali pupilarnih vrednostnicah.

Prodajalci si pridržijo pravico potrditi ali zavrniti najvišjo ponudbo v roku 10 dni po dražbi.

Izkupilo je plačati v 14 dneh po odobrenju dražbe pri sodišču. Vknjiženim upnikom se pridržujejo njihove pravice brez ozira na višino izkupila.

Natančnejši dražbeni pogoji pri sodnem komisarju dr. Andreju Kuharju v Ljubljani, Kolodvorska ulica 3.

Priporočamo domače tvrdke: Mali trgovski in obrtni oglasnik. Izdaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Skladišča: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Spedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Trgovine: L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.

Derenda Fran, konfekcija, manufak-tura na debelo, najnižje cene, Emon-ska cesta 8.

Damski modni salon Zdenka Rodič, Gradišče št. 8/I B. 10-2

Puškarji: Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.

Gg. gostilničarji, pozor!

Podpisani ima vošč. sto različnih stolov, belih, luženih, politiranih in vrtnih, lesenih, zaklopnih naprodaj.

Ciril Primožič, mizarstvo in parkete Ljubljana, Trnovski pristan 4.

Naprodaj je

2000 komadov normalnih hrastovih železniških pragov ter 100 vagonov bukovih drv

franko vagon južnoštajerska železniška postaja. — Ponudbe pod „P. P. 260“ na upravo „Jutra“. 832 2-2

„JADRAN“

d. z. o. z. 21 104. Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah: Pšenično moko prvovrstno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kavo, olje najfinjše namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske, zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski, belo čistšen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škatlicah vseh velikosti, milo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje moške, deške in ženske, trpežno ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.

Telofon šte. 508.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg šte. 4 453 26

izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča dela kar najkulantneje.

Štev. pošt. čekov. urada SMS 12.051.

4 %

Obreštuje vloge na tekoči račun s

— od dne vloge do dne dviga. —